

CZU 343.7

DOI 10.5281/zenodo.8129078

Vitalie TIHON,
doctorand
PhD student

INFRAȚIUNEA DE HULIGANISM ÎN LEGISLAȚIILE PENALE ALE UNOR STATE MEMBRE UE

În prezentul articol este realizată o analiză juridică comparativă a legislației diferitelor state în materia răspunderii penale pentru încălcarea ordinii publice și, în special, pentru infracțiunea de huliganism.

Așadar, analizând prevederile codurilor penale ale diferitelor țări, constatăm că, în pofida faptului că aparent ele au trăsături comune cu prevederile legislației autohtone, totuși diferențe între ele persistă. Deși conținutul elementelor componente ale infracțiunii de huliganism variază în funcție de codurile penale analizate, pericolul social pe care îl comportă respectiva faptă este asemănător pentru toate statele.

Prin urmare, în funcție de modul în care este abordată respectiva infracțiune, se disting diferite tipuri de dispoziții și sancțiuni ale normei juridico-penale ce o reglementează, precum și diferite caracteristici calificative ale infracțiunii.

Importanța analizei juridico-penale a infracțiunii de huliganism în legislațiile penale ale altor state este dictată, în primul rând, de necesitatea realizării unui studiu multilateral, care ar permite preluarea practicilor bune și, prin urmare, îmbunătățirea cadrului normativ autohton.

Cuvinte-cheie: huliganism, ordine publică, securitate publică, liniște publică, siguranța publică, perturbare, tulburare, periclitate, violență, loc public.

THE OFFENCE OF HOOLIGANISM IN THE CRIMINAL LEGISLATION OF SOME MEMBER STATES OF THE EUROPEAN UNION

This article provides a comparative legal analysis of the legislation of different countries on criminal liability for public order offences, and in particular the offence of hooliganism.

Thus, analyzing the provisions of the criminal codes of the various countries, we find that, although they apparently have features in common with the provisions of the domestic legislation, differences between them persist. Although the content of the elements of the offence of hooliganism varies according to the criminal codes analyses, the social danger of the offence is similar in all countries.

Consequently, depending on how the offence is dealt with, different types of provisions and penalties are distinguished in the criminal law rules governing the offence, as well as the qualifying

characteristics of the offence.

The importance of analyzing the criminal law aspects of the offence of hooliganism in the criminal legislation of other countries is primarily dictated by the need for a multilateral study, which would make it possible to take on board good practices and thus improve the domestic legal framework.

Keywords: hooliganism, public order, public security, public peace, public safety, disruption, disturbance, endangerment, violence, public place.

Introducere. Un rol deosebit de important în analiza complexă a infracțiunii de huliganism îl joacă examinarea legislațiilor penale ale altor țări, fapt ce contribuie enorm la realizarea unei examinări minuțioase sub aspect comparativ a reglementărilor legislative autohtone și ale celor de peste hotare. Realizarea unui astfel de studiu ar contribui la preluarea bunelor practici din legislațiile penale ale altor țări și implementarea acestora în legislația națională.

Deci, analizând legislațiile penale naționale ale altor țări, constatăm că infracțiunea respectivă este reglementată diferit sub aspect sancționator, dar asemănător pentru toate legislațiile este pericolul social pe care îl comportă aceasta.

Metode și materiale aplicate. În vederea realizării obiectivului propus, în prezentul articol științific s-au utilizat următoarele metode: metoda sistemică, metoda comparativă și, nu în ultimul rând, metoda logică bazată pe analiza inductivă și analiza deductivă.

În procesul elaborării prezentului articol științific, au fost consultate codurile penale ce aparțin țărilor membre ale Uniunii Europene.

Rezultatele obținute și discuții. În Codul penal al României, nu există o reglementare aparte a infracțiunii de huliganism, prin urmare, în Partea specială, Titlul VIII „Infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială”, Capitolul I „Infracțiuni contra ordinii și liniștii publice”, art. 371 „Tulburarea ordinii și liniștii publice” se stipulează: „Fapta persoanei care, în public, prin violențe comise împotriva persoanelor sau bunurilor ori prin amenințări sau atingeri grave aduse demnității persoanelor, tulbură ordinea și liniștea publică se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă” [15].

Deci, conținutul normei diferă de cel prevăzut în art. 287 din Codul penal al Republicii Moldova și, de asemenea, este diferită și sancțiunea, care în legislația penală a României este mai blândă și prevede închisoare de la 3 luni la 2 ani sau amendă.

În Codul penal al Republicii Bulgaria, în Capitolul X intitulat „Infracțiuni împotriva ordinii și liniștii publice”, art. 325 alin. (1), se stipulează precum că: „Persoana care comite fapte indecente, ce încalcă grav ordinea publică și care denotă o vădită lipsă de respect față de societate, se pedepsește pentru huliganism cu închisoare de până la doi ani sau cu probațiune, precum și cu mustrare publică” [5].

Alineatele următoare prevăd o pedeapsă mai aspră pentru comiterea actelor huliganice însoțite de circumstanțe agravante:

„(2) Dacă fapta este însoțită de împotrivirea față de un organ al autorității sau față de un reprezentant al societății care își îndeplinește obligațiile de apărare a ordinii publice sau dacă fapta, prin conținutul său, se face remarcată prin cinism ori îndrăzneală excepționale, pedeapsa este închisoarea de până la cinci ani.

(3) Atunci când fapta prevăzută la alin. (1) și (2) este săvârșită în timpul conducerii unui autovehicul, pedeapsa este: potrivit alin. (1) închisoare de până la trei ani și interzicerea unui drept prevăzut la art. 37 alin. (1) pct. 7), iar potrivit alin. (2) – închisoarea de până la cinci ani și interzicerea unui drept prevăzut la art. 37 alin. (1) pct. 7).

(4) Atunci când fapta prevăzută de alineatele precedente este săvârșită în mod repetat, pedeapsa este: pentru faptele prevăzute la alin. (1) închisoare de până la trei ani; pentru faptele prevăzute la alin. (2) și (3) – închisoare de la un an la cinci ani.

(5) Atunci când fapta prevăzută la alin. (1) - (3) constituie o recidivă periculoasă, pedeapsa este închisoarea de la un an la șase ani” [5].

Analizând legislația penală a Republicii Cehe, observăm că reglementările ce se referă la tulburările ordinii publice sunt prevăzute în Capitolul X intitulat „Infrațiuni contra ordinii publice”, Diviziunea 6 „Alte tulburări ale ordinii publice”, secțiunea 358 „Tulburarea ordinii și liniștii publice”. În respectiva secțiune se stipulează precum că:

„(1) Fapta persoanei care comite în mod public sau într-un loc accesibil publicului larg acte indecente sau necontrolate, în special prin agresarea altora, profanarea unui mormânt, a unui monument istoric sau cultural, sau perturbă major pregătirea sau desfășurarea unui eveniment sportiv organizat, unei reuniuni sau ceremonii, se pedepsește cu închisoarea până la doi ani.

(2) Făptuitorul va fi condamnat la pedeapsa cu închisoarea de până la trei ani dacă săvârșește fapta prevăzută de sub-secțiunea (1):

a) în mod repetat;

b) în calitate de membru al unui grup organizat” [6].

În legislația penală a Republicii Cipriote nu există norme speciale care ar reglementa infrațiunea de huliganism.

Însă, în conținutul Codului penal al țării respective, se întâlnesc norme care tangențial fac referire la unele acțiuni ce tulbură ordinea publică sau atentează la onoarea sau demnitatea persoanei, provocând prin urmare zgomot, agitație sau distrugerii de bunuri. Astfel de norme se regăsesc în Partea II „Infrațiuni contra ordinii publice”, Subcapitolul „Adunări ilegale, revolte și alte fapte penale împotriva liniștii publice”, articolele:

Articolul 95 „Tulburarea liniștii publice” cu următorul conținut: „Persoana care cauzează zgomot sau agitație într-un loc public fără justificare într-un mod care poate cauza deranjarea vecinilor sau care poate tulbura liniștea publică săvârșește o faptă care atrage răspunderea penală și se pedepsește cu închisoare de trei ani” [7];

Articolul 95a „Spargerea veselei în locurile publice” cu următorul conținut: „(1) Orice

persoană care, aflându-se într-un loc public de recreare, sparge intenționat vesela din orice fel de sticlă, porțelan sau alt material fragil, săvârșește o faptă care atrage răspunderea penală și se pedepsește cu închisoare de șase luni. (2) Proprietarul sau persoana la a cărei adresă se află centrul respectiv și care pune la dispoziție mijloace pentru comiterea infrațiunii menționate în alin. (1) săvârșește o faptă care atrage răspunderea penală și se sancționează cu aceeași pedeapsă” [7];

Articolul 99 „Injuriile publice” cu următorul conținut: „Persoana care, aflându-se într-un loc public sau care nu este public, dar în așa fel încât poate fi auzită de o persoană aflată într-un loc public, insultă pe o altă persoană în așa fel încât poate duce la atacarea persoanei, săvârșește o faptă care atrage răspunderea penală și se pedepsește cu închisoare de o lună sau amendă de maxim 75 de euro sau cu ambele pedepse” [7].

Deci, analizând prevederile Codului penal al Republicii Cipru, constatăm că, în primul rând, în legislația penală a respectivului stat constituie tulburarea ordinii publice și provocarea zgomotului sau agitației, spargerea veselei și injuriile publice, fapt ce diferă de legislația penală autohtonă în care constituie drept acte de huliganism acțiunile intenționate ce încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe, de opunerea de rezistență violentă reprezentanților autorităților sau altor persoane care curmă actele huliganice, precum și acțiunile care, prin conținutul lor, se deosebesc printr-un cinism sau obrăznicie deosebită.

De asemenea, diferită este sancțiunea aplicabilă pentru acțiunile ce încalcă ordinea publică.

În acest sens, legiuitorul autohton prevede o pedeapsă în primul rând mai aspră (închisoare de până la trei ani și până la cinci ani pentru comiterea huliganismului soldat de circumstanțe agravante și de la trei până la șapte ani pentru huliganismul agravat) și nu în ultimul rând mai variată (amendă, muncă neremunerată în folosul comunității, închisoare) pentru comiterea infrațiunii de huliganism, pe

când legiuitorul cipriot stabilește o pedeapsă ce constă în închisoare de trei ani pentru tulburarea liniștii publice sau spargerea veselei în locuri publice și închisoare de o lună sau amendă de maxim 75 de euro sau cu ambele pedepse pentru injuriile publice.

Codul penal al Republicii Croația de asemenea conține reglementări ale unor fapte care încalcă ordinea publică; astfel de prevederi se conțin în Capitolul XXX din Partea specială a Codului penal – „Infrațiuni împotriva ordinii publice”, art. 324 „Tulburarea ordinii publice” cu următorul conținut:

„(1) Oricine participă într-o mulțime care, prin violență față de alte persoane sau lucruri sau prin amenințarea de a comite violențe, pune în pericol ordinea publică sau instigă mulțimea la violențe se pedepsește cu închisoare de până la trei ani.

(2) În cazul în care infracțiunea de la alineatul 1 este comisă din ură față de un număr mai mare de persoane, prin folosirea unei arme sau a unui instrument periculos sau pune în pericol viața sau corpul unei alte persoane ori s-au produs pagube materiale semnificative, făptuitorul se pedepsește cu închisoare de la șase luni la cinci ani.

(3) Participantul la care se face referire la alineatele 1 și 2 care se îndepărtează la cererea funcționarului, înainte de săvârșirea violenței, nu va fi pedepsit pentru infracțiunea prevăzută la alineatele 1 și 2” [8].

Reieșind din analiza Codului penal al Republicii Croația, constatăm că acțiunile care tulbură ordinea publică aparent sunt asemănătoare cu acțiunile care fiind comise duc la consumarea infracțiunii de huliganism conform art. 287 CP al Republicii Moldova.

Și în legislația penală a Republicii Austria găsim unele reglementări ale faptelor ce duc la periclitarea ordinii publice și, în special, a siguranței publice. Respectivetele reglementări se regăsesc în conținutul Părții speciale a Codului penal, și anume în Titlul VII „Fapte penale contra siguranței publice și fapte penale contra mediului înconjurător”, § 176 „Periclitarea cu intenție a siguranței publice”, în care se indică că:

„(1) Faptele persoanei care, în alt mod decât prin una din faptele penale prevăzute la

§§ 169, 171 și 173, cauzează un pericol grav asupra integrității corporale și vieții (§ 89) unui număr mare de persoane sau asupra unei proprietăți ce nu-i aparține, se pedepsește cu închisoare de la 1 an la 10 ani.

(2) Dacă fapta are una din urmările prevăzute la § 169 alin. (3) se aplică pedepsele acolo prevăzute” [4].

§ 177 „Periclitarea din culpă a siguranței publice” cu următorul conținut:

„(1) Fapta persoanei care, în alt mod decât prin una din faptele penale prevăzute la §§ 170, 172 și 174, cauzează prin culpă un pericol grav asupra integrității corporale sau vieții (§ 89) unui număr mare de persoane sau asupra unei proprietăți ce nu-i aparține, se pedepsește cu închisoare de până la 1 an sau cu amendă de până la 720 de zile-amendă.

(2) Dacă fapta are una dintre urmările prevăzute la § 170 alin. (2) se aplică pedepsele acolo prevăzute” [4].

Așadar, analizând prevederile Codului penal al Republicii Austria, constatăm că o reglementare aparte a infracțiunii de huliganism în prezentul cod nu se întâlnește, dar există unele reglementări ce doar tangențial se aseamănă cu infracțiunea de huliganism precum: cauzarea unui pericol grav asupra integrității corporale și a vieții (§§ 176, 177 CP al Republicii Austria) și aplicarea violenței asupra persoanelor sau de amenințarea cu aplicarea unei asemenea violențe (art. 287 CP al Republicii Moldova).

Următorul cod penal în care apar unele reglementări ale acțiunilor huliganice este Codul penal al Regatului Belgiei, unde în Titlul V „Crime și delikte împotriva ordinii publice comise de particulari”, Capitolul I „Rebeliunea”, articolele 269, 271, 272, 273 și 274 se conțin următoarele prevederi:

Articolul 269 „Este calificat ca rebeliune orice atac, orice rezistență comisă cu violență sau amenințări împotriva ofițerilor ministeriali, paznicilor de plantații sau forestieri, deținătorilor sau agenților ordinii publice, funcționarilor însărcinați cu perceperea taxelor și contribuțiilor, agenților ce pun în aplicare forța de constrângere a statului, agenților vamali, agenților însărcinați cu aplicarea sechestrelor,

ofițerilor sau agenților de poliție administrativă sau judiciară, care acționează pentru punerea în aplicare a legii, ordinelor sau ordonanțelor date de autoritatea publică, sau a mandatelor sau hotărârilor emise de instanță”.

Articolul 271 „Rebeliunea comisă de o singură persoană, care este înarmată, va fi pedepsită cu închisoare de la trei luni la doi ani; dacă persoana vinovată de rebeliune nu a fost înarmată, pedeapsa aplicată va fi închisoare de la opt zile la șase luni”.

Articolul 272 „Dacă rebeliunea a fost comisă de mai multe persoane și în urma unor înțelegeri prealabile, rebelii înarmați vor fi condamnați la reclusiune de la cinci la zece ani, iar ceilalți la închisoare de la un an la cinci ani.

Dacă rebeliunea nu a fost rezultatul unei înțelegeri prealabile, vinovații înarmați vor fi condamnați la închisoare de la un an la cinci ani, iar ceilalți, la închisoare de la trei luni la doi ani”.

Articolul 273 „În cazul rebeliunii organizate în bandă sau în mulțime, articolul 134 din Codul penal al Regatului Belgiei va fi aplicabil rebelilor fără funcții sau care nu ocupă posturi în cadrul bandei și care se retrag la primul avertisment al autorității publice, sau chiar ulterior, dacă aceștia au fost reținuți în afara locului rebeliunii, dacă nu au opus o nouă rezistență și nu au avut arme”.

Articolul 274 „În toate cazurile în care va fi pronunțată pentru rebeliune pedeapsa cu închisoarea, vinovații vor putea fi condamnați, în plus, la plata unei amenzi de la 26 de euro la 200 de euro.

Șefii rebeliunii și cei care au provocat-o vor putea, în plus, să fie condamnați la interdicție conform articolului 33 al Codului penal” [2].

Deci, în Codul penal al Regatului Belgiei toate reglementările acțiunilor huliganice sunt catalogate drept rebeliuni ce constau în acte de rezistență comise cu violență sau amenințări asupra ofițerilor ministeriali, paznicilor de plantații sau forestieri, funcționarilor, deținătorilor sau agenților ordinii publice etc.

În Codul penal al Regatului Danemarcei, în Capitolul 15 „Infrațiuni împotriva ordinii și liniștii publice” din Partea specială, la fel găsim numeroase articole ce tangențial au coerență cu art. 287 din CP al Republicii Moldova, prin-

tre care menționăm următoarele:

Articolul 133 „(1) Persoana care îndeamnă mulțimea la violențe sau la amenințarea cu violențe asupra persoanei sau asupra proprietății se pedepsește cu amendă ori cu închisoare de până la 3 ani.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează persoanele care, în cadrul unei mulțimi, în orice scop urmărit în acea zi, acționează în calitate de lideri, precum și orice participant care nu respectă ordinul autorităților de a se dispersa.

(3) Dacă într-o astfel de mulțime se săvârșește o infracțiune în legătură cu scopul acesteia, instigatorii sau liderii mulțimii sunt sancționați cu pedeapsa prevăzută de lege pentru infracțiunea respectivă”.

Articolul 134 „Persoana care a participat în cadrul unei astfel de mulțimi și care, știind că s-a emis în mod legal un ordin de împrăștiere, nu se conformează, se pedepsește cu amendă sau închisoare de până la 3 luni”.

Articolul 134a „Participanții la încăierări ori alte tulburări grave ale ordinii publice, dacă au acționat în urma unei înțelegeri sau împreună, sunt sancționați cu închisoarea de până la 1 an și 6 luni”.

Articolul 134b „(1) Persoana care, aflată într-un loc public, cu prilejul unei întâlniri, întruniri, unor marșuri sau alte asemenea manifestații publice, are fața complet sau parțial acoperită de o apărătoare, o mască, o pictură sau ceva asemănător, astfel încât să prevină identificarea sa, se sancționează cu amendă sau cu închisoare de până la 6 luni.

(2) Cu aceeași pedeapsă se sancționează persoana care, într-un loc public, se află în posesia unor obiecte ce pot fi considerate ca fiind destinate să acopere fața în circumstanțele menționate la alin. (1).

(3) Interdicțiile indicate în alin. (1) și (2) nu se aplică dacă obiectele servesc pentru a se acoperi în vederea protejării împotriva vremii sau altor scopuri legitime” [3].

Codul penal al Republicii Estonia prevede răspundere penală pentru încălcarea ordinii publice în Capitolul 16 „Infrațiuni contra liniștii publice”, Secțiunea a 2-a „Infrațiuni contra ordinii publice” în două articole separate: § 262 intitulat „Încălcarea ordinii publice” și § 263

„Încălcarea ordinii publice în formă agravată”.

Așadar, primul articol din cele două susmenționate prevede răspundere pentru încălcarea ordinii publice, iar în al doilea este descrisă încălcarea agravată a ordinii publice.

Astfel, deducem că, spre deosebire de codul penal autohton în care infracțiunea de huli-ganism este reglementată într-un singur articol (art. 287) ce cuprinde trei aliniate, în codul penal al Republicii Estonia această infracțiune nu se întâlnește în mod separat, dar unele reglementări tangențiale cu acțiuni ce se aseamănă cu cele hulanice totuși există și sunt grupate în două articole (§ 262 și § 263).

§ 262 „Încălcarea ordinii publice”:

„(1) Încălcarea normelor generale de conduită în locuri publice se pedepsește cu amendă de până la o sută de unități-amendă sau cu închisoare.

(2) Aceeași faptă, dacă este săvârșită de către o persoană juridică, se pedepsește cu amendă de până la 2.000 de euro” [9].

Examinând alin. (1) din § 262, constatăm că respectivul alineat nu conține reglementări clare în ceea ce privește cuantumul pedepsei aplicabile pentru săvârșirea acțiunilor ce încalcă ordinea publică, fapt ce creează unele dificultăți la stabilirea pedepsei pentru fapta comisă.

§ 263 „Încălcarea ordinii publice în formă agravată”:

„(1) Încălcarea normelor generale de conduită în locuri publice, dacă fapta a fost comisă:

prin întrebuințarea de violențe;

sub amenințarea folosirii unei arme sau a oricărui alt obiect pe post de armă sau a unor substanțe sau dispozitive explozive;

se pedepsește cu amendă sau închisoare de până la cinci ani.

(2) Aceeași faptă, dacă este săvârșită de o persoană juridică, se pedepsește cu amendă” [9].

Analizând prevederile legislației penale a Republicii Estonia, observăm că, spre deosebire de art. 287 „Huliganismul” din Codul penal al Republicii Moldova, în care subiectul infracțiunii este persoana fizică, în § 262 „Încălcarea ordinii publice” alin. (2) și § 263 „Încălcarea ordinii publice în formă agravată” alin. (2)

din Codul penal al Republicii Estonia, subiectul acestor infracțiuni poate fi și persoana juridică, ce va primi o pedeapsă penală sub formă de amendă.

Referindu-ne la Codul penal al Republicii Finlanda, la fel, întâlnim unele reglementări ce se referă la infracțiuni ce încalcă ordinea. În special, ele sunt grupate în Partea specială a codului, Capitolul 17 intitulat „Infracțiuni contra ordinii publice”, Secțiunea 6 „Rezistența față de o persoană care menține ordinea publică” și, respectiv, Secțiunea 13 „Infracțiunea de tulburare a ordinii publice”.

Astfel în Secțiunea 6 intitulată „Rezistența față de o persoană care menține ordinea publică”, se menționează precum că:

„(1) O persoană care întrebuințează sau amenință cu violență pentru a împiedica sau a încerca să împiedice o persoană care menține ordinea publică să îndeplinească o îndatorire prevăzută într-o lege sau un decret sau care împiedică în alt mod îndeplinirea îndatoririi menționate este, cu excepția cazului în care este prevăzută o pedeapsă mai severă în lege pentru faptă, condamnată pentru rezistență față de o persoană care menține ordinea publică la amendă sau la închisoare de cel mult șase luni.

(2) În scopul prezentei secțiuni, o persoană care menține ordinea publică se referă la

(1) un conducător auto, așa cum este reglementat în Actul privind menținerea ordinii în transportul public, o persoană care corespunde unui conducător auto și nu pasager care, la cerere, îl asistă pe conducătorul auto sau pe persoana corespunzătoare,

(2) un controlor de bilete, așa cum este reglementat în Legea cu privire la tarifele de penalizare în transportul public și un ofițer al ordinii publice, care asistă în inspecție,

(3) un gardian, așa cum este reglementat în Legea serviciilor private de securitate,

(4) un ofițer al ordinii publice, așa cum este reglementat în Legea privind ofițerii de ordine publică”.

Iar Secțiunea 13 „Infracțiunea de tulburare a ordinii publice” prevede:

„O persoană care

(1) prin provocarea de zgomot sau într-o

manieră similară cauzează o perturbare considerabilă în cursul unei acțiuni oficiale, alta decât într-un loc public sau într-un oficiu închis pentru public, un birou, un loc în care se desfășoară activități de afaceri, activități productive sau într-un alt loc similar,

(2) provoacă perturbări considerabile, prin efectuarea de apeluri adresate unui oficiu, birou, sediu sau altei locații similare;

(3) prin utilizarea frânei de urgență sau a alarmei unui vehicul de transport în masă, a unui lift sau a unui alt dispozitiv cauzează, cu rea-voință, o alarmă falsă, este pedepsită cu amendă pentru fapta de tulburare a ordinii publice, cu excepția cazului în care legea prevede o altă pedeapsă mai severă pentru faptă” [10].

Deci, analizând reglementările Codului penal al Republicii Finlanda, constatăm precum că după titlu, articolele din respectivul cod se aseamănă cu denumirea Capitolului XIII „Infrafracțiuni contra securității publice și a ordinii publice” din Codul penal al Republicii Moldova, dar însuși conținutul articolelor este asemănător cu art. 287 „Huliganismul” din Codul penal al Republicii Moldova.

Următorul cod, în care, la fel se regăsesc reglementări referitoare la ordinea publică este Codul penal al Republicii Franceze, și anume Secțiunea 2 „Despre participarea defectuoasă la o încăierare” cu următoarele articole:

Articolul 431-3

„Este considerată o încăierare orice grupare de persoane pe drumul public sau într-un loc public susceptibilă de tulburarea ordinii publice.

O încăierare poate fi disipată de către forța publică după două somații de a se dispersa rămase fără efect adresate în condițiile și potrivit prevederilor articolului L. 211-9 din Codul securității interne”.

Articolul 431-4

„Fapta prin care cel care nu este purtător de armă continuă să participe în mod voluntar la o încăierare după somații se pedepsește cu 1 an închisoare și cu amenda de 15.000 euro.

Infrafracțiunea definită la primul paragraf se pedepsește cu 3 ani închisoare și cu amendă de 45.000 euro dacă autorul își ascunde chipul în mod voluntar în întregime sau parțial pentru a nu fi identificat”.

Articolul 431-5

„Participarea la o încăierare purtând o armă se pedepsește cu 3 ani închisoare și cu amendă de 45.000 euro.

Dacă persoana înarmată a continuat în mod voluntar să participe la încăierare după somații, pedeapsa este de 5 ani închisoare și amendă de 75.000 euro.

Dacă persoana înarmată își ascunde chipul în mod voluntar în întregime sau parțial pentru a nu fi identificată, pedeapsa este de asemenea de 5 ani închisoare și amendă de 75.000 euro”.

Articolul 431-6

„Provocarea directă la o încăierare armată, manifestată fie prin strigăte sau discursuri publice, fie prin înscrisuri afișate sau distribuite, fie prin orice alt mijloc de transmisie a înscrisului, cuvântului sau imaginii, se pedepsește cu 1 an închisoare și amendă de 15.000 euro.

Dacă provocarea este urmată de efect, pedeapsa este de 7 ani închisoare și amendă de 100.000 euro”.

Articolul 431-7

„I. Persoanele fizice vinovate de una din infrafracțiunile prevăzute la articolele 431-5 și 431-6 sunt de asemenea pasibile de următoarele pedepse complementare:

Interdicția drepturilor civice, civile și de familie, potrivit prevederilor articolului 131-26;

Interdicția de ședere, potrivit prevederilor articolului 131-31.

II. În cazul condamnării pentru una din infrafracțiunile prevăzute la articolele 431-5 și 431-6, pronunțarea următoarelor pedepse complementare este obligatorie:

Interdicția de a deține sau a purta, pentru o durată de cel mult 5 ani, o armă autorizată;

Confiscarea uneia sau mai multor arme al căror proprietar este condamnatul sau pe care le poate folosi în mod liber.

Totuși, instanța poate, printr-o decizie special motivată, să decidă să nu pronunțe aceste pedepse, în considerarea circumstanțelor infrafracțiunii și personalității autorului său”.

Articolul 431-8

„Interdicția de a se afla pe teritoriul francez poate fi pronunțată în condițiile prevăzu-

te la articolul 131-30, fie cu titlu definitiv, fie pentru o durată de cel mult 10 ani, împotriva oricărui străin vinovat de una din infracțiunile definite la articolele 431-5 și 431-6” [11].

Așadar, legislația penală franceză tratează actele de huliganism ca încăierări între grupuri de persoane pe drumul public sau într-un loc public susceptibil de tulburarea ordinii publice, stabilind o pedeapsă pentru astfel de fapte cu închisoare ce variază între 3, 5 și 7 ani sau amendă destul de impunătoare ce poate ajunge la 100.000 euro.

Spre deosebire de Codul penal al Republicii Franceze, în legislația penală a Republicii Federale Germania actele care duc la încălcarea ordinii publice sunt reglementate în Partea specială, Titlul IV „Dispoziții comune”, Secțiunea VII „Infracțiuni contra ordinii publice”, § 125 „Tulburarea ordinii publice”, § 125a „Tulburarea ordinii publice cu consecințe deosebit de grave” și § 126 „Tulburarea liniștii publice prin amenințarea cu săvârșirea de fapte penale”.

§ 125 „Tulburarea ordinii publice”

„(1) Persoana care participă în calitate de autor sau participant

la acte de violență împotriva oamenilor sau bunurilor;

la amenințări cu acte de violență împotriva oamenilor

săvârșite în cadrul unui grup organizat într-un mod care pune în pericol siguranța publică sau persoana care îndeamnă un grup de persoane să săvârșescă astfel de fapte se pedepsește cu închisoare de până la 3 ani sau cu amendă.

(2) În cazul în care art. § 113 prevede o pedeapsă pentru acțiunile menționate la alin. (1) nr. 1 și 2, dispozițiile art. § 113 alin. (3) și (4) se aplică având în vedere modificările de înțeles corespunzătoare. Aceasta se aplică și în cazurile prevăzute la art. § 114 dacă actul exercitat în virtutea atribuțiilor de serviciu este un act în înțelesul dispozițiilor art. § 113 alin. (1)”.

§ 125a „Tulburarea ordinii publice cu consecințe deosebit de grave”

„În cazurile deosebit de grave prevăzute la § 125 alin. (1), pedeapsa este închisoarea de la 6 luni la 10 ani. Un caz deosebit de grav este, de regulă, cazul în care făptuitorul

poartă asupra sa o armă de foc, poartă asupra sa un alt fel de armă sau un alt instrument periculos,

printr-un act de violență aduce o altă persoană în pericol de moarte sau de vătămare gravă a stării de sănătate a acesteia,

jefuiește sau cauzează daune considerabile unor bunuri care nu îi aparțin”.

§ 126 „Tulburarea liniștii publice prin amenințarea cu săvârșirea de fapte penale”

„(1) Persoana care, într-un mod care este de natură a tulbura liniștea publică, amenință cu săvârșirea

unei fapte de revoltă din cele 4 cazuri menționate la § 125a teza 2 punctele 1-4,

unei fapte de omor (§ 211), lovituri cauzatoare de moarte (§ 212) sau genocid (6 din Codul privind infracțiunile de drept internațional) sau o infracțiune contra umanității (§ 7 din Codul privind infracțiunile de drept internațional) sau o infracțiune de război (§ 8, 9, 10, 11 sau 12 din Codul privind infracțiunile de drept internațional),

unei fapte de vătămare corporală gravă (§ 226),

unei fapte penale contra libertății persoanei în cazurile prevăzute la § 232 alin. (3) teza 2, § 232a alin. (3), (4) sau (5), § 232b alin. (3) sau (4), § 233a alin. (3) sau (4), în fiecare caz dacă este vorba de o infracțiune, § 234, § 234a sau 239b,

unei fapte de tâlhărie sau șantaj în scop de tâlhărie (§ 249 - § 251 sau § 255),

unei infracțiuni contra ordinii publice în cazurile prevăzute la § 306 - § 306c sau § 307 alin. (1) - (3), § 308 alin. (1) - (3), § 309 alin. (1) - (4), § 313, § 314 sau § 315 alin. (3), § 315b alin. (3), § 316a alin. (1) sau alin. (3), § 316 alin. (1) sau alin. (3) sau § 318 alin. (3) sau (4),

unei infracțiuni contra ordinii publice în cazurile prevăzute la § 309 alin. (6), § 311 alin. (1), § 316b alin. (1), § 317 alin. (1) sau § 318 alin. (1) se pedepsește cu închisoare de până la 3 ani sau cu amendă.

(2) Cu aceeași pedeapsă se pedepsește persoana care, într-un mod de natură a perturba liniștea publică și în mod intenționat, pretinde că săvârșirea uneia din faptele ilegale prevăzute la alin. (1) este iminentă” [11].

Unele acțiuni ce încalcă liniștea publică sunt reglementate și în Codul penal al Greciei, anume în Partea specială a codului, Capitolul VI „Încălcarea ordinii publice”.

Așadar, articolele ce reglementează acest gen de fapte penale sunt:

Articolul 183 „Instigarea”

„Fapta persoanei care provoacă sau îndeamnă (alte persoane) prin orice mijloace, în mod public la nesupunere față de legi sau decrete sau împotriva altor dispoziții legale ale autorității se pedepsește cu închisoare de până la trei ani”.

Articolul 189 „Tulburarea liniștii publice”

„1. Fapta persoanei care ia parte la o adunare publică formată din mai multe persoane fizice care, în masă, săvârșesc acte de violență împotriva persoanelor sau lucrurilor sau pătrund ilicit în case străine, locuințe sau alte imobile se pedepsește cu închisoare de până la doi ani.

2. Fapta instigatorilor și a persoanelor care au săvârșit acte de violență se pedepsește cu închisoare de cel puțin trei luni.

Pedepsele acestea se aplică dacă fapta nu este sancționată cu o pedeapsă mai severă prin alte dispoziții speciale”.

Articolul 190 „Tulburarea liniștii cetățenilor”

„Fapta persoanei care, cu amenințarea că vor fi săvârșite crime sau delict, cauzează neliniște sau teamă cetățenilor se pedepsește cu închisoarea de până la doi ani” [1].

Deci, în legislația penală a Greciei este prevăzută răspundere atât pentru acțiunile de tulburare a liniștii publice, a liniștii cetățenilor, cât și pentru instigarea la nesupunere față de legi sau decrete sau împotriva altor dispoziții legale ale autorității.

O abordare similară cu prevederile Codului penal al Greciei, și anume cu art. 183 „Instigarea”, se întâlnește și în legislația penală a Republicii Italia.

Astfel, în Cartea a II-a „Despre delict, în special”, Titlul V „Despre delict împotriva ordinii publice”, se întâlnesc art. 414 „Instigare la comiterea de infracțiuni” și art. 415 „Instigare la încălcarea legilor”.

În conținutul art. 414 „Instigare la comiterea de infracțiuni”, se menționează precum că:

„Cel care în mod public instigă la comiterea uneia sau mai multor infracțiuni este pedepsit pentru simplul fapt că a instigat:

1) cu închisoare de la 1 la 5 ani, dacă este vorba despre instigare de a comite infracțiuni;

2) cu închisoare până la un an sau cu amendă până la 206 euro, dacă este vorba despre instigare de a comite contravenții.

Dacă este vorba despre instigare de a comite unul sau mai multe delict sau una sau mai multe contravenții, se aplică pedeapsa stabilită la punctul nr. 1.

La pedeapsa stabilită la punctul nr. 1 este supus și cel care în mod public face apologia unuia sau mai multor delict. Pedeapsa prevăzută de prezentul alineat, precum și de alin. (1) și (2) este majorată dacă fapta este comisă prin intermediul instrumentelor informatizate sau de telecomunicații.

În afara cazurilor prevăzute la art. 302, dacă instigare sau apologia prevăzută la alineatele precedente privește delict de terorism sau crime împotriva umanității, pedeapsa este majorată cu jumătate. Pedeapsa este majorată până la două treimi dacă fapta este comisă prin intermediul instrumentelor informatizate sau de telecomunicații”.

Următorul articol cu reglementări similare este art. 415 „Instigare la încălcarea legilor”, care are următorul conținut:

„Cel care în mod public instigă la încălcarea legilor privind ordinea publică sau la ură între clasele sociale este pedepsit cu închisoare de la 6 luni la 5 ani” [12].

Așadar, conchidem precum că un accent deosebit în Codul penal al Greciei și cel al Republicii Italia se pune nu numai pe comiterea acțiunilor ce încalcă liniștea publică, dar și pe instigare la comiterea acestora.

Următorul act, în care se regăsește infracțiunea de huliganism propriu-zisă, este Codul penal al Republicii Letonia. În conținutul acestuia, și anume în Partea specială, Capitolul XX „Infracțiuni împotriva siguranței generale și ordinii publice” întâlnim secțiunea 231 intitulată „Huliganismul” cu următorul conținut:

„(1) Persoana care comite o perturbare gravă a liniștii publice, care se manifestă prin lipsă de respect pentru public sau prin insolență, neținând cont de standardele generale acceptate de comportament și perturbând liniștea persoanelor sau activitatea instituțiilor, întreprinderilor (societăților) sau organizațiilor (huliganismul),

este sancționată cu o pedeapsă privativă de libertate pentru o perioadă de cel mult doi ani sau pedeapsă privativă de libertate temporară, muncă în folosul comunității sau amendă.

(2) Persoana care comite acte de huliganism, dacă au fost săvârșite de un grup de persoane sau au legătură cu vătămări corporale ale victimei, deteriorarea sau distrugerea de bunuri sau rezistența la reprezentanții autorității publice sau față de o persoană care acționează pentru a preveni încălcarea ordinii publice sau dacă acestea au fost săvârșite prin utilizarea de arme sau alte obiecte care pot fi folosite pentru a cauza vătămări corporale, este sancționată cu o pedeapsă privativă de libertate pentru o perioadă de cel mult cinci ani sau pedeapsă privativă de libertate temporară, muncă în folosul comunității sau amendă” [13].

Deci, făcând trimitere la Codul penal al Republicii Moldova, constatăm că spre deosebire de acesta, în Codul penal al Republicii Letonia toate acțiunile ce perturbă ordinea publică sunt descrise pe o scară mai largă și cuprind mai multe modalități de comitere (acțiuni care se manifestă prin lipsă de respect pentru public sau insolență; care perturbă liniștea persoanelor sau activitatea instituțiilor, întreprinderilor sau organizațiilor; acțiuni care se manifestă prin deteriorarea sau distrugerea de bunuri; opunerea de rezistență la reprezentanții autorității publice sau acțiuni comise prin utilizarea de arme sau alte obiecte care pot fi folosite pentru a cauza vătămări corporale persoanelor).

Alt cod, în care se regăsesc unele reglementări ale acțiunilor care aparent se aseamănă cu actele de huliganism reglementate de legislația penală a Republicii Moldova, este Codul

penal al Republicii Lituania. Spre deosebire de Codul penal al Republicii Letonia în care există o reglementare separată a infracțiunii de huliganism, în legislația penală a Republicii Lituania în Partea specială, Capitolul XL „Infracțiuni și contravenții împotriva ordinii publice”, există doar unele abordări similare cu cele ce vizează infracțiunea de huliganism.

Prin urmare, în art. 284 „Încălcarea ordinii publice” este stipulat precum că:

„1. Persoana care, prin comportament sfidător, amenințări, comportament batjocoritor sau acte de vandalism, demonstrează lipsă de respect față de alte persoane sau față de mediul înconjurător într-un loc public și, prin urmare, perturbă liniștea sau ordinea publică este pedepsită cu muncă în folosul comunității sau cu amendă sau măsuri de siguranță sau arest sau cu închisoare pe un termen de până la doi ani.

2. Se consideră că a săvârșit o contravenție persoana care perturbă liniștea sau ordinea publică prin folosirea de cuvinte obscene sau prin comportamente indecente într-un loc public și este pedepsită cu muncă în folosul comunității sau cu amendă sau măsuri de siguranță sau arest” [14].

Concluzii. Analiza legislațiilor penale ale unor state membre ale Uniunii Europene denotă faptul existenței unui șir de norme juridice care reglementează acțiunile de încălcare a ordinii publice, fiind plasate de către legiuitor în titluri și capitole diferite din coduri penale.

Prin urmare, o tratare similară a infracțiunii de huliganism nu există, datorită particularităților specifice ale legislațiilor fiecărui stat în parte.

Deci, realizarea unui studiu comparativ al legislațiilor penale ale statelor membre ale Uniunii Europene în materia infracțiunii de huliganism denotă faptul că pe lângă punctele comune ale acestora, există și o multitudine de diferențe. Diferențele existente permit adaptarea reciprocă a cadrului normativ în scopul perfectării și armonizării sistemului legislativ în spiritul standardelor internaționale existente.

BIBLIOGRAFIE
BIBLIOGRAPHY

1. Codul penal al Greciei, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Grecia-RO.html> (accesat la 16.05.2023).
2. Codul penal al Regatului Belgiei, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Belgia-RO.html> (accesat la 15.05.2023).
3. Codul penal al Regatului Danemarcei, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Danemarca-RO.html> (accesat la 15.05.2023).
4. Codul penal al Republicii Austria, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/downloads/Cod-Penal-Austria-RO.pdf> (accesat la 13.05.2023).
5. Codul penal al Republicii Bulgaria, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Bulgaria-RO.html> (accesat la 10.05.2023).
6. Codul penal al Republicii Cehia, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Cehia-RO.html> (accesat la 13.05.2023).
7. Codul penal al Republicii Cipriote, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Cipru-RO.html> (accesat la 13.05.2023).
8. Codul penal al Republicii Croația, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Croatia-RO.html> (accesat la 13.05.2023).
9. Codul penal al Republicii Estonia, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Estonia-RO.html> (accesat la 15.05.2023).
10. Codul penal al Republicii Finlanda, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Finlanda-RO.html> (accesat la 15.05.2023).
11. Codul penal al Republicii Franceze, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Franța-RO.html> (accesat la 16.05.2023).
12. Codul penal al Republicii Italia, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Italia-RO.html> (accesat la 16.05.2023).
13. Codul penal al Republicii Letonia, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Letonia-RO.html> (accesat la 16.05.2023).
14. Codul penal al Republicii Lituania, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/laws/Cod-Penal-Lituania-RO.html> (accesat la 16.05.2023).
15. Codul penal al României, disponibil pe <https://codexpenal.just.ro/downloads/Cod-Penal-Romania-RO.pdf> (accesat la 02.06.2023).

DESPRE AUTOR

Vitalie TIHON,

doctorand,

Școala Doctorală „Științe penale și drept public”,

Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,

Republica Moldova

avocat,

e-mail: tihon.vitalie@mail.ru

ORCID: 0000-0003-0511-5563